

Puolivuositarkastus 1-6/2026

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta 09.09.2026
628/02.00.02/2026

Valmistelija talousjohtaja Aija Suntioinen p. 040 185 9985

Selostus asiasta

Yleistä

Aluevaltuusto hyväksyi hyvinvointialueen vuoden 2026 talousarvion kokouksessaan 9.12.2025 (§ 99) ja aluehallitus sitä tarkentavan käyttösuunnitelman kokouksessaan 10.2.2026 (§ 32). Kevään 2026 muutostalousarvion aluevaltuusto hyväksyi kokouksessaan 9.6.2026 (§ 40).

Vuoden 2026 toiminnasta ja taloudesta raportoidaan aluehallitukselle ja aluevaltuustolle siten, että

- neljännesvuositarkastukset käsitellään päätösasioina aluehallituksessa ja aluevaltuustossa.
- talouden sopeuttamistoimenpiteiden toteutumisesta raportoidaan neljännesvuositarkastusten yhteydessä.
- kuukausiraportit toimitetaan aluehallitukselle tiedoksi sähköiseen kokoushallintaan kuukausittain.

Neljännesvuositarkastuksia tehdään kolme kertaa vuodessa; tammi-maaliskuun, tammi-kesäkuun (puolivuositarkastus) ja tammi-syyskuun tiedoilla. Neljäs eli viimeinen raportti on tilinpäätös, joka kattaa koko vuoden seurannan.

Hyvinvointialueen tammi-kesäkuun 2026 puolivuositarkastus on esityslistan liitteenä.

Talous

Hyvinvointialueen tammi-kesäkuun tulos oli 4,7 miljoonaa euroa alijäämäinen. Tulos on kuitenkin 37,7 miljoonaa euroa parempi kuin vuotta aiemmin vastaavana ajankohtana ja 11,6 miljoonaa euroa jaksotettua talousarviota parempi. Kesäkuussa hyväksytyn muutostalousarvion tulostavoite vuodelle 2026 on 4,1 miljoonaa euroa ylijäämäinen. Puolivuositarkastuksen perusteella koko vuoden tuloksen ennustetaan toteutuvan 7,1 miljoonaa euroa ylijäämäisenä, mikä on 3 miljoonaa euroa muutettua talousarviota parempi. Tilinpäätösennusteen mukaan hyvinvointialue käynnistää aiempien vuosien alijäämien kattamisen jo vuoden 2026 aikana suunniteltua vahvemmalla tuloksella.

Toimintatuotot 79,9 miljoonaa euroa ovat toteutuneet ennakoitua paremmin erityisesti asiakasmaksu- ja myyntituottojen osalta. Toimintakulut -723,7 miljoonaa euroa ovat puolestaan vähentyneet edellisvuodesta 2,2 % ja toteutuivat jaksotetun talousarvion mukaisesti. Erityisesti palveluostot vähentyivät ja henkilöstökulut ovat kasvaneet maltillisesti. Myös muiden kululajien kehitys on ollut talousarviotavoitteiden mukaista.

Talouden sopeuttamisohjelman toimeenpanoa seurataan kuukausittain osana Fokus-raportointia. Tammi-kesäkuussa sopeuttamistoimenpiteitä on

toteutunut 20,9 miljoonaa euroa, mikä vastaa 86 % kauden tavoitteesta ja 36 % koko vuoden 58,5 miljoonan euron säästötavoitteesta. Toimenpiteet ovat edenneet pääosin suunnitellusti, ja palveluverkkopäätösten toimeenpanon viivästymisen vaikutuksia on pystytty kompensoimaan muilla säästötoimilla. Seurantamallin avulla varmistetaan toimenpiteiden eteneminen, tavoitteiden toteutuminen sekä tarvittavien korjaavien toimien käynnistäminen.

Arviointimenettelyn yhteydessä päivitettyä alijäämien kattamisohjelmaa viedään eteenpäin suunnitellusti. Loppuvuodelta odotetaan tuloksen vahvistumista, mutta ennusteen saavuttaminen edellyttää edelleen tiukkaa talouden johtamista, kustannusseurantaa sekä päätettyjen toimenpiteiden toteutumista.

Hyvinvointialueen toiminta

Hyvinvointialuejohtajan katsaus

Hyvinvointialueen yli 12 000 ammattilaista on tuottanut palveluja laajasti ja vaikuttavasti eri toimialoilla. Asiakaspalautteiden perusteella palvelujen laatu on säilynyt hyvänä, ja toiminnassa on korostettu vaikuttavuutta sekä asiakkaiden ja potilaiden hyvää kohtaamista.

Arviointimenettely päättyi myönteiseen lopputulokseen, eikä hyvinvointialue joutunut aluejakoselvitykseen. Arviointiryhmä arvioi alueella olevan riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset selviytyä tehtävistään itsenäisenä hyvinvointialueena.

Toiminnan kehittämisessä painopisteinä ovat palvelujen vaikuttavuuden vahvistaminen, toimintatapojen uudistaminen, resurssien tarkoituksenmukainen käyttö sekä henkilöstön osallistuminen jatkuvaan kehittämiseen. Hyvinvointialuetta rakennetaan edelleen yhteistyössä kuntien, järjestöjen, yritysten, seurakuntien ja muiden kumppaneiden kanssa tavoitteena entistä sujuvammia, ihmislähtöisempiä ja laadukkaampia palveluita keski-suomalaisille.

Konsernipalveluiden toimialajohtajan katsaus

Konsernipalveluiden keskeisiä valmisteltuja asioita alkuvuonna olivat Palveluverkko 2.0:n toimeenpano, lisärahoitusprosessi, lainanottovaltuuden hakeminen sekä arviointimenettelytyöryhmän työskentely. Palveluverkko 2.0:n toimeenpano käynnistyi hallinto-oikeuden välipäätöksen jälkeen suunnitellusti, ja muutokset etenevät vaiheittain vuoden 2026 aikana.

Valtioneuvosto hylkäsi hyvinvointialueen 46 miljoonan euron lisärahoitushakemuksen, ja päätökseen on haettu muutosta. Arviointimenettely päättyi toukokuussa 2026, ja arviointiryhmä katsoi hyvinvointialueella olevan edellytykset suoriutua tehtävistään. Aluevaltuusto sitoutui talouden sopeuttamisohjelman toteuttamiseen siten, että alijäämät katetaan vuoteen 2030 mennessä.

Hankintalain uudistuksen toimeenpanoon on valmistauduttu yhtiökohtaisilla suunnitelmissa. Lisäksi Itä-Suomen yhteistyöalueen yhteistyösopimuksen päivittäminen on käynnistetty ja edunvalvontaa jatkettu hyvinvointialueiden rahoitusmallin oikeudenmukaisuuden varmistamiseksi.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu sairaanhoitopiiriin peruspääomaa koskevassa asiassa vahvisti hyvinvointialueen rahoitusasemaa 24 miljoonalla eurolla. Hämeenlinnan hallinto-oikeus hylkäsi kaikki palveluverkko 1.0 -päätöksestä tehdyt valitukset.

Pelastustoimen toimialajohtajan katsaus

Pelastustoimen lakisääteiset palvelut ovat toteutuneet suunnitelmallisesti ilman merkittäviä poikkeamia. Pelastustoiminnan tehtävämäärä on kasvanut hieman verrattuna vuoteen 2025, ja onnettomuuksien ehkäisyn, valvonnan sekä turvallisuusviestinnän palvelut ovat edenneet vuoden 2026 valvontasuunnitelman mukaisesti. Varautumisen ja väestönsuojelun painopisteinä ovat evakuointisuunnittelu, henkilöstön koulutus sekä alueellisen kokonaisturvallisuuden kehittäminen yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Henkilöstötilanne on ollut vakaa, ja palvelut on tuotettu minimimitoituksella ilman ylityömäärien kasvua. Onnettomuuksien ehkäisyn ja valvontatehtävien osalta henkilöstöresursseissa on kuitenkin kahden henkilötövuoden vaje suhteessa riskiperusteiseen tarpeeseen.

Pelastustoimen arviointimenettely saatiin päätökseen tammikuussa 2026, ja arviointiryhmän suositusten toimeenpanoa jatketaan valtion ohjauksen mukaisesti. Itäisen yhteistyöalueen pelastuslaitosten välinen yhteistyö on edennyt suunnitelmallisesti ja tuloksellisesti.

Sosiaali- ja terveyspalveluiden toimialajohtajan katsaus

Vuoden 2026 ensimmäinen vuosipuolisko oli sosiaali- ja terveyspalveluissa merkittävien muutosten toimeenpanon aikaa. Palveluverkkoapäätösten toimeenpano käynnistyi hallinto-oikeuden välipäätöksen jälkeen ja on edennyt pääosin suunnitellusti. Muutosten yhteydessä on uudistettu palvelujen järjestämis- ja toimintamalleja, vahvistettu omaa palvelutuotantoa sekä kehitetty erityisesti ikääntyneiden kotiin vietäviä ja ennaltaehkäiseviä palveluja.

Arviointimenettelyn toimeenpano käynnistyi suunnitellusti keväällä. Toimenpiteet kohdistuvat palvelurakenteen uudistamiseen, toimintamallien kehittämiseen sekä palvelujen vaikuttavuuden parantamiseen. Samalla on valmisteltu pitkän aikavälin rakenteellisia uudistuksia, joiden tavoitteena on turvata laadukkaat palvelut ja toiminnan kestävyys.

Toiminnan kehittämisessä painopisteinä ovat palveluketjujen sujuvuus, palvelujen integraation vahvistaminen sekä tiedolla johtamisen kehittäminen. Fokus-raportointimallin käyttöönotto tukee toiminnan seuranta- ja kehittämistä. Muutoksia on valmisteltu yhteistyössä henkilöstön kanssa, ja henkilöstön sekä asukkaiden osallistaminen on ollut keskeisessä roolissa uudistusten toteutuksessa.

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toteutuminen

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan raportointia on uudistettu vuoden 2026 alusta. Sekä sisäisen valvonnan toteutumiseen liittyviä poikkeamia että toimintaa tai taloutta uhkaavia riskejä raportoidaan osavuositarkastusten yhteydessä. Palvelualueittain kerättyä tietoa poikkeamista hyödynnetään lisäksi tilinpäätöksen toimintakertomuksen valmistelussa.

Keskeiset havainnot toisella vuosineljänneksellä

Hyvinvointialueen toiminta ja talous ovat toteutuneet pääosin suunnitellusti, toiminta on ollut kokonaisuutena arvioiden vaatimusten mukaista.

Merkittävät poikkeamat

Erikoissairaanhoidon hoitoon pääsyä koskeva Lupa- ja valvontaviraston (LVV) valvonta ja siihen liittyvä uhkasakon uhka jatkuu. LVV arvioi hyvinvointialueen selvityksen perusteella mahdollisen uhkasakon suuruutta uudelleen. Palveluiden arvion mukaan riski sille, ettei hoitoon pääsyä saada täysin lainmukaiselle tasolle 15.10.2026 mennessä on todennäköinen.

Palveluntuottaja on irtisanonut asumispäivystyksen palvelusopimuksen päättymään 30.11.2026. Sopimuksen päättymisellä voi olla vaikutusta myös tuetun asumisen asiakkaisiin. Vaihtoehtoinen tuotantomalli on parhaillaan valmistelussa

Keski-Suomen ja Pohjois-Savon hyvinvointialueet ovat hakeneet valituslupaa korkeimmasta hallinto-oikeudesta markkinaoikeuden ratkaisulle keskitettyjä kuljetuspalveluja koskevasta hankintapäätöksestä. Kuljetukset järjestetään väliaikaisella sopimuksella asian ratkaisuun saakka.

Hankintasuunnitelman toteutuminen

Hankintapalveluiden hankinta-asiantuntijoiden resurssi on laskenut alkuvuonna 2026 irtisanoutumisen ja eläköitymisen myötä (yhteensä 2 hlöä), mikä on jossain määrin vaikuttanut hankintasuunnitelman toteuttamiseen. Korvaavat rekrytoinnit on suoritettu ja resurssit aloittaneet elokuun alussa. Kaikki keskeiset tavara- ja palveluhankinnat saadaan toteutettua vuoden 2026 aikana. Investointien osalta investointiluvan odottaminen on viivästyttänyt niiden toteuttamista, jolloin niitä on kasautunut vuoden jälkipuoliskolle. Samalla hankintapalveluiden toimintaa on uudistettu, jonka myötä pyritään tehostamaan hankintojen ennakollista suunnittelua, sopimusohjausta sekä -seurantaa. Uusi toimintamalli saadaan täysimääräisesti käyttöön vuoden toisella puoliskolla.

Liitteet

Erillisenä liitteenä esitetään:

- 1-6/2026 -puolivuosikatsaus
- Fokus-kuukausikatsaus
- Sopeuttamistoimenpiteiden seurantaraportti
- Talousarviokirjan toiminnan mittareiden seurantaraportti
- Raportti hankintasuunnitelman toteutumisesta.
- Katsaus hyvinvointialueen omistamien yhtiöiden toimintaan ja talouteen 2026

Toimivalta

Hallintosääntö § 74

Päätösehdotus

Hyvinvoinnin ja terveyden lautakunta merkitsee puolivuosisikatsauksen tiedoksi.

Päätös